

5. Концепція Нової української школи. *МОН України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 04.04.2024).

6. Розвиток ІТ-компетентності. *Мережка – розвиток ІТК*. URL: <https://sites.google.com/site/itkompetentnosti/> (дата звернення: 04.04.2024).

7. Шалун Л. О. Формування інформаційно-цифрової компетентності на уроках української мови та літератури: методичний посібник. Хорол, 2022. 23 с.

*Дар'я Ігнат,
Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка,
студентка 4 курсу навчально-наукового
інституту української філології та журналістики
Науковий керівник:
к. філол. наук Л. Расевич*

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ З ІСТОРІЄЮ УКРАЇНИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 9-МУ КЛАСІ

Міжпредметні зв'язки з історією України на уроках української літератури в 9-му класі мають важливе значення для учнів, оскільки сприяють глибшому розумінню літературних текстів, адже дають змогу врахувати соціальний контекст написання творів, їхньої первинної рецепції читачем, зрозуміти історичне тло в текстах історичної тематики та визначити відповідні історичні детермінанти в ракурсі рецепції тексту на сучасному етапі. Це дає змогу учням не лише краще розуміти твори, а й бачити зв'язок між літературою та історією, розвиваючи їхнє критичне мислення та аналітичні здібності.

Ураховуючи, що українська література генетично пов'язана з історією, зокрема з історією України й українського народу, історією культури, то використання таких зв'язків сприяє більш глибокому з'ясуванню тих чи тих

історичних явищ і подій у їхній історіософській творчій інтерпретації у формі художнього тексту [7].

Порівнюючи й аналізуючи тексти різних творів, які входять до програми 9 класу, з синхронними до художнього просторово-часового континууму історичними подіями, учні краще засвоюють проблематику твору й відтворюють події того часу, отримують можливість висловлювати свої думки, розвивати творчу увагу та навички самостійної роботи з додатковою літературою, досвід емоційно-естетичного сприйняття та оцінки твору [1, с. 42].

На уроках української літератури в 9-му класі, вивчаючи твори, написані на різних історичних етапах (від найдавніших часів до другої половини XIX століття, а саме вивчення творчості П. Куліша та Марка Вовчка), учні мають можливість досліджувати соціокультурні умови того часу [2, с. 95]. У методиці викладання предметів термін «міжпредметні зв'язки (МПЗ)», як зазначає В.І. Шуляр, – це «рівень асиміляції інструментарію (теоретичного або технічного) літератури як науки із суміжними базовими науками (українська чи зарубіжна література, мистецтво, музика, історія, суспільні науки, інформатика тощо), зі збереженням кожним своєї автономії» [8, с. 382].

Реалізація міжпредметних зв'язків на уроках української літератури передбачає вироблення в учнів готовності успішно розв'язувати поставлені завдання, а саме: усвідомлювати зміст і суть художніх текстів, чітко формулювати тему, ідею, визначати проблематику твору, аналізувати, зіставляти явища і події, а також є важливим інструментом для формування комплексного розуміння літературних творів та їх історичного контексту, сприяючи розвитку учнівської свідомості та критичного мислення [5].

Під час опрацювання теми Пантелеймон Куліш «Чорна рада» (українська література, 9 клас) можна використати матеріал з історії України на тему «Правобережна та Лівобережна Гетьманщина в 60–80-х рр. XVII ст.». У разі з випереджальним видом інтеграції доцільним буде обмежитися стислим викладом перебігу подій у романі, подати відомості про історичну правду та художній вимисел у творі, показати авторську характеристику головних дійових персонажів: І. Брюховецького, Я. Сомка, П. Тетері.

Міжпредметні зв'язки історії та літератури також виконують низку функцій:

- *методологічну* – лише на їхній основі в учнів можливе формування сучасних уявлень про розвиток суспільства, цілісність процесів та явищ у світі, багатогранність і різноманітність цивілізацій;

- *освітню* – сприяють формуванню системності, усвідомленості знань учнів; міжпредметні зв'язки при цьому є засобом для більш глибокого розуміння суспільно-політичних процесів, сприяють засвоєнню історичних понять, формують історичну компетентність підлітків;

- *розвивальну* – визначається роллю міжпредметних зв'язків у творчому й системному розвитку учнів, у формуванні самостійності, інтересу до історії, минулого;

- *виховну* – сприяють реалізації комплексного підходу до виховання;

- *конструктивну* – забезпечують більш активну співпрацю вчителів-предметників [5].

Метою такого комплексного підходу до освітнього процесу є формування системного мислення учнів та цілісної картини світу. Реформа освіти в Україні передбачає оволодіння учнями глибокими й міцними знаннями

основ наук, засвоєння провідних ідей навчальних дисциплін, вироблення комунікативних умінь і навичок гармонійно розвиненої особистості, громадянина й патріота нашої держави. Тому міжпредметні зв'язки у навчальному процесі набувають дедалі більшої актуальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк О. Теоретичні аспекти міжпредметних зв'язків з української літератури у навчанні історії учнів 8–9 класів загальноосвітньої школи. *Педагогічні науки*: зб. наук. праць. 2016. Вип. 129. С. 41–49.
2. Василюк О. Педагогічні умови використання міжпредметних зв'язків історії України та української літератури. *Проблеми дидактики історії*. 2017. Вип. 9. С. 93–101.
3. Пальчевський С. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Каравела, 2007. 576 с.
4. Расевич Л.П. Міжпредметні зв'язки з історією України на уроках української літератури в 9-му класі як засіб формування національної свідомості учнів. *II Всеукраїнська науково-практична конференція «Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах» (30 листопада 2023 року)*: збірник тез / за заг. ред. Н.Р. Грицак. Тернопіль : Вид-во Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 67–71.
5. Реалізація міжпредметних зв'язків на уроках української літератури та історії України. *Освіта*. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/technology/42060 (дата звернення: 25.03.2024).

6. Реалізація міжпредметних зв'язків на уроках української літератури та історії України в старших класах. *Всеосвіта*. URL: <https://shorturl.at/bhvi7> (дата звернення: 22.03.2024).

7. Шуляр В. Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. С. 45.

8. Шуляр В. Сучасний урок української літератури: теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв : Іліон, 2012. 876 с.

*Вікторія Рудковська,
Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка,
студентка 4 курсу навчально-наукового
інституту української філології та журналістики
Науковий керівник:
к. філол. наук Л. Расевич*

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ З МУЗИКОЮ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 8-МУ КЛАСІ

Посилення ролі міжпредметних зв'язків у сучасній освіті спрямоване на виконання важливих завдань естетичного виховання учнів. У сучасній освіті дедалі більшого значення набувають міжпредметні зв'язки, які дають можливість учням отримати цілісне уявлення про світ, розкрити глибинні зв'язки між різними галузями знань та мистецтвами. Особливе місце серед них посідають зв'язки української літератури та музики, адже ці два різновиди прекрасного мають багато спільного: емоційність, образність, вплив на почуття та думки людини.

Метою поточної розвідки є розкриття можливостей використання музики на уроках української літератури для поглиблення знань, розвитку естетичного сприйняття та творчих здібностей учнів. Інтеграція музики та